

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.05.2016, sp. zn. 8 Tdo 510/2016, ECLI:CZ:NS:2016:8.TDO.510.2016.1

Číslo: 3/2021

Právní věta: O zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku jde i tehdy, jestliže pachatel sice začne uskutečňovat násilí nebo hrozí bezprostředním způsobením těžké újmy na zdraví z jakékoliv jiné pohnutky než zmocnit se cizí věci (např. jako reakci na předchozí nevhodné chování poškozeného), avšak během útoku takový úmysl pojme a útok nebo pohrůžka násilným útokem mají být prostředkem k tomu, aby se zmocnil cizí věci (k tomu srov. č. 1/1980 Sb. rozh. tr.). Zločin loupeže je v takovém případě ve vztahu speciality k trestnému činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku, proto je vyloučen jejich jednočinný souběh.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.05.2016

Spisová značka: 8 Tdo 510/2016

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Jednočinný souběh, Loupež, Nebezpečné vyhrožování

Předpisy: § 173 odst. 1 tr. zákoníku
§ 353 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného M. R. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil ohledně něho a s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. také ohledně spoluobviněného M. V. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. 67 To 409/2015, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 10. 2015, sp. zn. 25 T 13/2015. Zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 3 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 10. 2015, sp. zn. 25 T 13/2015, byl obviněný M. R. uznán vinným přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byl podle § 173 odst. 1 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému

trestu odnětí svobody v trvání 26 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 28 měsíců. Tímtož rozsudkem byl spoluobviněný M. V. uznán vinným přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a přečinem nepřekážení trestného činu podle § 367 odst. 1 tr. zákoníku, za což byl odsouzen podle § 367 odst. 1, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému M. R. uložena povinnost uhradit poškozenému J. F., trvale bytem P., částku 950 Kč a poškozené Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra České republiky, se sídlem P., částku ve výši 873 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli poškození se zbytkem svých nároků na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Označený rozsudek napadli oba obvinění v celém rozsahu odvoláními. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. 67 To 409/2015, zrušil rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. ve výroku o trestu obviněného M. R. a podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného M. R. při nezměněném výroku o vině přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku odsoudil za tyto trestné činy a dále za sbíhající se přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. 9. 2015, sp. zn. 2 T 229/2015, podle § 173 odst. 1 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 26 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 28 měsíců. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku mu bylo uloženo, aby ve zkušební době podmíněně odsouzení podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložena trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 15 měsíců. Současně byl zrušen výrok o trestu v trestním příkaze Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. 9. 2015, sp. zn. 2 T 229/2015, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. V dalším zůstal napadený rozsudek soudu prvního stupně nezměněn. Podle § 256 tr. ř. bylo odvolání obviněného M. V. zamítnuto.

3. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně, jež zůstala rozhodnutím odvolacího soudu nezměněna, se obviněný M. R. dopustil přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku tím, že nejprve v přesně nezjištěné noční době mezi 22:00 hod. dne 20. 5. 2014 a 0:30 hod. dne 21. 5. 2014 v restauraci L. B. v P. obviněný M. R. po drobné slovní rozepři s poškozeným J. F. toho s nadávkami a s výčitkami, že si v průběhu večera dovolil vyslovit kritiku ceny a kvality jídla, začal bít dlaní a hranou ruky do obličeje, rukou, krku a zad, přičemž poškozenému rovněž roztrhl tričko zn. Bushman, čímž poškozenému způsobil škodu ve výši 150 Kč, načež s tím, že poškozenému nařízne ucho, poslal obviněného M. V. do kuchyně, aby odtamtud přinesl nůž, což obviněný M. V. učinil a nůž poté podal obviněnému M. R., který s ním šermoval, přičemž poškozeného držel za ucho a i následně ho bil, poté obviněný M. R. po poškozeném požadoval peníze na úhradu dluhu, který měl poškozený podle obviněného M. R. v restauraci mít, na což poškozený v obavách reagoval tím, že ze své peněženky vyňal finanční hotovost ve výši 500 Kč, kterou předal obviněnému M. R., jenž však poškozenému řekl, že dluh je vyšší, načež opětovně bil poškozeného, který tedy předal obviněnému M. R. dalších 300 Kč, obviněný M. R. však poškozenému řekl, že chce ještě víc, protože dluh činí 1 000 Kč, čemuž již poškozený odmítl vyhovět, proto obviněný M. R. i nadále bil poškozeného až do okamžiku, kdy do restaurace vstoupila V. P., přítelkyně obviněného M. R., která svou přítomností odvrátila pozornost obviněného M. R., čehož poškozený využil k tomu, že se mu podařilo vyjít ven před restauraci.

II. Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. 67 To 409/2015, podal obviněný M. R. prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. Obviněný v dovolání vytkl, že jeho jednání popsané ve výroku o vině bylo právně kvalifikováno jednak jako přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaný ve spolupachatelství s obviněným M. V. podle § 23 tr. zákoníku, jednak jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ač v jeho případě je souběh těchto dvou trestných činů vyloučen. Z výroku o vině totiž vyplývá, že se měl trestného činu loupeže dopustit v průběhu páchaní trestného činu nebezpečného vyhrožování, když naplnění formálního znaku v obou případech tkví v bití poškozeného a vyhrožování, že poškozenému nařízne ucho, k čemuž si měl nechat přinést nůž a s ním šermovat. V průběhu tohoto jednání pak měl po poškozeném požadovat finanční hotovost, kterou mu poškozený postupně vydával. Takto popsaný skutkový stav měly soudy subsumovat toliko pod skutkovou podstatu trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněný je tedy přesvědčen, že konkrétní skutkové okolnosti tohoto případu vylučují souběh obou trestných činů (nebezpečného vyhrožování a loupeže).

6. Dále obviněný namítl, že dovolací důvod podle § 265 odst. 1 písm. g) tr. ř. je naplněn i tím, že skutkové závěry soudů obou stupňů jsou v extrémním nesouladu s důkazy provedenými v průběhu trestního řízení. V této souvislosti odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu či Ústavního soudu a akcentoval, že rozhodnutí o vině je založeno toliko na jediném důkazu, a to na výpovědi poškozeného, a na skutečnosti, že poškozený před svými nejbližšími vždy shodně vylíčil průběh události. V této souvislosti se soudy vůbec nezabývaly věrohodností poškozeného. Jestliže pak rozhodnutí o vině opírají o další důkazy, jsou tyto špatně hodnoceny v jeho neprospěch. Lékařská zpráva a fotografie poškozeného pořízené několik hodin po údajném incidentu nemohou prokazovat jeho vinu. Tyto důkazy prokazují toliko tu skutečnost, že poškozený byl poraněný, nikterak však neprokazují, že by se tak stalo jednáním obviněného. Soudy rovněž nevzaly v úvahu, že poškozený byl toho večera značně podnapilý, což potvrzují i výpovědi svědků.

7. Extrémní nesoulad skutkových závěrů s provedenými důkazy spatřoval obviněný zejména v tom, že výpovědi obou obviněných spolu s výpověďmi svědkyně V. P. a svědka J. H. jednoznačně vyvracejí výpověď poškozeného, jehož verze průběhu děje stojí osamoceně. Za takového skutkového stavu je podle něj porušena zásada *in dubio pro reo*, neboť tato důkazní situace přinejmenším vyvolává pochybnosti o verzi poškozeného, a tím i o výroku o vině. V průběhu trestního řízení bylo prokázáno, že vztah obviněných a poškozeného je přinejmenším „složitý“ a jednání poškozeného vůči obviněným nevylučuje možnost, že poškozený mohl svou návštěvu restaurace L. B. popsat v rozporu se skutečností. Současně nelze vyloučit, že k újmě poškozeného došlo až po jeho odchodu z restaurace L. B.

8. Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. 67 To 409/2015, i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 10. 2015, sp. zn. 25 T 13/2015, a aby věc přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 3 k novému projednání a rozhodnutí.

9. Státní zástupkyně ve vyjádření k dovolání k námitkám obviněného směřujícím proti správnosti právního posouzení skutku uvedla, že v obecné rovině je třeba obviněnému přisvědčit v tom, že v rámci jednoho skutku směřujícího vůči jednomu předmětu útoku je jednočinný souběh zmíněných trestných činů, tedy trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku a trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, vyloučen, neboť pokud někdo proti jinému užije

pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, naplní znaky trestného činu loupeže podle § 173 tr. zákoníku. V posuzované trestní věci Obvodní soud pro Prahu 3 dospěl k závěru, že jde o jeden skutek, ale i přesto ho u obviněného M. R. právně kvalifikoval jednak jako přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jehož se obviněný dopustil ve formě spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, a jednak jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Takové právní posouzení však není přiléhavé. Na nesprávnost právní kvalifikace lze usuzovat zejména z popisu skutku v tzv. skutkové větě výroku rozsudku. V ní je uvedeno, že obviněný M. R. nejprve v určité blíže specifikované době a místě vyhrožoval poškozenému J. F. tím, že mu nařízne ucho, v průběhu čehož poté po poškozeném požadoval peníze na úhradu dluhu. Takový popis skutku odpovídá zákonným znakům skutkové podstaty trestného činu loupeže, pro který je charakteristické, že k použití násilí nebo pohrůžce bezprostředního násilí musí dojít před zmocněním se cizí věci. Násilí mělo být prostředkem nátlaku na vůli poškozeného, aby uhradil svůj dluh v restauraci L. B., a to poté, co obviněnému M. R. došla trpělivost s jednáním poškozeného, jenž kritizoval kvalitu jídla, které obvykle nezaplatil. Z popisu skutku vyplývá, že násilí bylo projeveno v úmyslu zmocnit se cizí věci, tedy v úmyslu domoci se úhrady dluhu vzniklého z neuhrané konzumace v restauraci L. B. Pouze pro dokreslení je možné zmínit, že takto bylo trestné jednání obviněného právně kvalifikováno již v obžalobě.

10. Žádné okolnosti nenasvědčují, že by jednání obviněného M. R. předcházející zmocnění se finanční hotovosti poškozeného mělo být právně kvalifikováno jako trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Tohoto trestného činu se dopustí pachatel, který jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, a to se zbraní. Obviněný sice použil zbraň – nůž, poškozenému ale nevyhrožoval usmrcením, ani jinou těžkou újmou. V právní větě výroku rozsudku je uveden údaj, že obviněný vyhrožoval poškozenému těžkou újmou na zdraví, ale soud v žádném ohledu nspecifikoval, jakou těžkou újmou by mělo být naříznutí ucha, kterým obviněný poškozenému vyhrožoval. Vzbuzuje pochybnost, zda naříznutí ucha může být právně posouzeno jako těžká újma na zdraví podle § 122 odst. 2 tr. zákoníku. V daném případě by v hypotetické rovině přicházela v úvahu těžká újma na zdraví podle § 122 odst. 2 písm. d) nebo f) tr. zákoníku. Protože žádné dokazování nebylo zaměřeno tímto směrem, je závěr o spáchání přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zpochybněn i touto okolností.

11. K obviněným tvrzenému extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními státní zástupkyně pouze ve stručnosti konstatovala, že tento zaznamenaný nebyl, neboť výpověď poškozeného není ve věci osamoceným důkazem, který by nebyl podporován důkazy dalšími, jak tvrdí ve svém dovolání obviněný. V zásadních momentech, které se staly podkladem pro výrok o vině, se jeví jeho výpověď věrohodná a pravdivá. Je podporována zejména objektivním důkazem, a to lékařskou zprávou o utrpěných zraněních.

12. Státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. 67 To 409/2015, stejně tak jako jemu přecházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 10. 2015, sp. zn. 25 T 13/2015, a aby Obvodnímu soudu pro Prahu 3 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl a aby tak učinil za užití § 265k odst. 2 věty poslední tr. ř. i vůči spoluobviněnému M. V., jemuž svědčí pravidlo *beneficium cohaesionis* podle § 261 tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Protože nebylo možné dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř., Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř.

přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání je důvodné.

IV. Důvodnost dovolání

15. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Výklad tohoto ustanovení v kontextu dalších důvodů dovolání obsažených v ustanovení § 265b tr. ř. standardně vychází z úvahy, že dovolání je opravným prostředkem mimořádným a odpovídají tomu i zákonem stanovené podmínky rozhodování o něm. Dovolání je zákonem určeno k nápravě procesních a hmotně právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř., není (a ani nemůže být) další instancí přezkoumávající skutkový stav v celé šíři. Procesněprávní úprava řízení před soudem prvního stupně a posléze před soudem odvolacím poskytuje dostatečný prostor k tomu, aby se skutkovou stránkou věci nemusel (a vzhledem k právní úpravě rozhodování o dovolání ani neměl) zabývat Nejvyšší soud v řízení o dovolání.

16. S ohledem na napadený rozsudek odvolacího soudu, obsah dovolání a uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je významnou otázkou, zda soudy zjištěné jednání obviněného popsané v tzv. skutkové větě výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaného ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku v souběhu se zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněný totiž zpochybnil závěry soudů, že jeho jednáním byly naplněny současně znaky skutkových podstat obou trestných činů, a to s argumentem, že v jeho případě je souběh trestného činu nebezpečného vyhrožování a trestného činu loupeže vyloučen a skutek měl být právně posouzen pouze jako trestný čin loupeže. Tuto námitku dovolatele shledal Nejvyšší soud důvodnou.

17. Zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Objektem tohoto trestného činu je jednak osobní svoboda a jednak majetek, jehož se pachatel chce zmocnit. Objektivní stránka záleží v použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí jakožto prostředků k překonání kladeného nebo očekávaného odporu napadené osoby. Násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí, jež jsou prostředkem ke zmocnění se cizí věci, u zločinu loupeže musí předcházet zmocnění se věci s tím, že násilím má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka (srov. zhodnocení pod č. 1/1980, s. 15, Sb. rozh. tr.). Násilím se rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu a musí jím být činěn nátlak na vůli napadeného. Násilím proti jinému je zde především útok přímo proti tělu určité napadené osoby, i když nemá za následek újmu na jejím zdraví. Násilí zpravidla směřuje proti tomu, kdo má věc u sebe (ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník: Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1727–1744).

18. Přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu. Objektem přečinu nebezpečného vyhrožování je zájem na ochraně jednotlivce proti některým závažným výhrůžkám. Objektivní stránku přečinu představuje jednání spočívající ve vyhrožování, přičemž obsah výhrůžky je konkretizován (být alternativně) usmrcením, těžkou újmou na zdraví (§ 122 odst. 2 tr. zákoníku) nebo jinou těžkou újmou. Jiná těžká újma musí být co do své závažnosti hodnocena jednak s přihlédnutím k těžkým újmám v tomto ustanovení výslovně uvedeným, tj. k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví, a jednak ke konkrétním okolnostem případu s přihlédnutím i k tomu, jak subjektivně pociťuje újmu ten, komu je vyhrožováno.

Vyhrožování musí být způsobilé vzbudit důvodnou obavu. Tou se rozumí vyšší stupeň tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno. Důvodná obava však nemusí vzniknout, avšak její vznik musí být reálný, proto je třeba pečlivě hodnotit povahu a závažnost vyhrožování, neboť je třeba odlišit nebezpečné vyhrožování od projevů, při kterých bylo použito silných slov, ale ve skutečnosti o nic závažnějšího nešlo. Zda je vyhrožování způsobilé v jiném vzbudit důvodnou obavu, je třeba posuzovat se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem případu, zejména k povaze výhrůžky, k fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s fyzickými a povahovými vlastnostmi poškozeného a jejich vzájemnému vztahu. Pokud je vyhrožování doprovázeno chováním, které ilustrovalo odhodlání pachatele splnit výhrůžky (např. manipulace zbraní, šermování nožem s gestem naznačujícím podržnutí krku nebo jiným gestem představujícím zdůraznění hrozby), bude též možno dovodit, že taková výhrůžka je způsobilá vzbudit důvodnou obavu (viz ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník: II., § 140 až 421. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3285 až 3290).

19. Podle tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně obviněný spáchal jednak přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku tím, že úmyslným společným jednáním dvou osob jinému vyhrožoval těžkou újmou na zdraví takovým způsobem, že to mohlo vzbudit důvodnou obavu, a takový čin spáchal se zbraní, jednak zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku tím, že proti jinému užil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

20. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku uvedl, že obvinění svým jednáním v první řadě naplnili znaky skutkové podstaty přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchaného ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Za situace, kdy obviněný M. R. v jím provozované restauraci poškozeného bil, bránil mu v odchodu a zároveň řekl spoluobviněnému M. V., aby přinesl z kuchyně nůž, s nímž nařízne poškozenému ucho, načež spoluobviněný došel pro nůž a podal ho obviněnému M. R., který poškozeného střídavě bil, tahal za ucho a šermoval před ním nožem, úmyslným společným jednáním jinému vyhrožovali těžkou újmou na zdraví takovým způsobem, že to mohlo vzbudit důvodnou obavu, a takový čin spáchali se zbraní. Teprve poté podle soudu prvního stupně následovalo jednání samotného obviněného M. R. spočívající v tom, že ten během bití poškozeného rovněž vznesl v souvislosti s tvrzeným dluhem vůči poškozenému požadavek na vydání peněz, které měl poškozený u sebe a které mu z obavy o své zdraví postupně vydal, čímž naplnil sám znaky skutkové podstaty zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, protože proti jinému užil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Soud prvního stupně také dodal, že na rozdíl od podané obžaloby neshledal u spoluobviněných podmínky konzumpce přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku (v případě obviněného M. R.) a přečinem nepřekažení trestného činu podle § 367 odst. 1 tr. zákoníku (v případě obviněného M. V.).

21. Odvolací soud stručně konstatoval, že právní kvalifikace jednání obou obviněných byla shledána zcela správnou. Poznamenal toliko, že soud prvního stupně mimo jiné dospěl i ke správnému závěru, že pro posouzení jednání obviněného M. R. jako zločinu loupeže je nerozhodné, zda svým násilným jednáním vymáhal peníze jako požadavek okamžitého zaplacení dluhu.

22. Obviněný soudům vytýkal, že jednání, jímž byl uznán vinným, bylo kvalifikováno jako souběh trestných činů nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ač ten je v jeho případě vyloučen a jednání mělo být posouzeno toliko jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. V této souvislosti je třeba nejprve v obecné rovině předeslat, že v teorii trestního práva se rozlišuje souběh trestných činů jednočinný (konkurence ideální) a vícečinný (konkurence reálná) podle toho, zda více trestných činů bylo spácháno jedním skutkem, nebo více skutky, a dále souběh stejnorodý a nesterorodý podle toho, zda jde o více trestných činů téže skutkové podstaty, nebo o více trestných činů různých skutkových podstat. Pro posouzení otázek souvisejících se souběhem trestných činů je rozhodující vymezení

pojmu „skutek“ a ujasnění si, kdy jde o jeden skutek a kdy o více skutků. Vícečinný souběh předpokládá více skutků (samostatných útoků) a každý z nich se posuzuje jako samostatný trestný čin. Naproti tomu při jednočinném souběhu jde o skutek jediný. Za jeden skutek, o který se mělo jednat v posuzovaném případě, se v науce i praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním (k tomu srov. rozhodnutí pod č. 8/1985 Sb. rozh. tr.). Podstatu skutku tvoří jednání. Jednání jako projev vůle ve vnějším světě může záležet jak v jednání omisivním, tak komisivním a může být spácháno úmyslně i z nedbalosti. Rámec aktů zahrnutých do jednání je však určen trestněprávně konkrétním následkem, jehož musí být jednání příčinou. Jde o následek, který je znakem některého jednotlivého trestného činu. Následek ve své konkrétní podobě spojuje dílčí útoky, akty do jednoho skutku a zároveň umožňuje dělit chování člověka na různé skutky (např. k tomu, aby šlo o jediný skutek, musí být výstřel příčinou usmrcení). K tomu, aby mohlo jít o jeden skutek, je třeba, aby akt jednání byl příčinou následku, který je znakem skutkové podstaty některého trestného činu, a aby v době jednání tak pachatel činil zaviněně, resp. aby jednal v té formě zaviněním, která je relevantní pro příslušnou skutkovou podstatu. Hlediskem, které rozlišuje lidské jednání do skutků významných pro trestní právo, je následek. Při posuzování souběhu je tedy třeba především rozhodnout, zda je tu v konkrétním případě jediný skutek, nebo více skutků (k tomu srov. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 342 až 345, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. [8 Tdo 1170/2011](#)).

23. Dále také platí, že každý skutek má být zásadně posuzován podle všech zákonných ustanovení, jejichž znaky má, pokud je to potřebné, aby byla plně vystižena jeho závažnost (škodlivost) pro společnost. Tato zásada se však neuplatní u tzv. zdánlivého souběhu, jímž se rozumí případ, kdy je jednočinný souběh vyloučen, ač skutek formálně vykazuje znaky dvou či více skutkových podstat trestných činů. Jednočinný souběh je vyloučen v případech, kdy trestné činy jsou navzájem v poměru speciality, subsidiarity, tzv. faktické konzumpce a dále když jde o pokračování v trestném činu, trestný čin trvající a trestný čin hromadný. Blíže lze ke specialitě uvést, že se k ní počítají případy skutkové podstaty kvalifikované a privilegované ve vztahu k základní skutkové podstatě, dále složené skutkové podstaty vůči skutkovým podstatám, které lze považovat za jejich části (např. loupež vůči krádeži a vydírání), je ovšem třeba, aby ve složené skutkové podstatě byly skutkové podstaty ji zakládající obsaženy všemi svými znaky, zejména též znaky subjektivními, a zpravidla předčasně dokonané trestné činy ve vztahu k obecným ustanovením o přípravě a pokusu. Obecně tedy platí, že trestné činy se složenou skutkovou podstatou, tj. typicky právě trestný čin loupeže, jsou v poměru speciality k trestným činům s jednoduchou skutkovou podstatou, tj. vůči takovým trestným činům, které je možné svojí jednoduchou skutkovou podstatou považovat za části trestných činů se složenou skutkovou podstatou (k tomu srov. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 346 a 347). Na okraj lze v této souvislosti toliko poznamenat, že není pochyb o tom, že zákonné znaky přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku spočívající ve „vyhrožování těžkou újmou na zdraví takovým způsobem, že to mohlo vzbudit důvodnou obavu“, jsou obsaženy v zákonných znacích zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku „proti jinému užil pohrůžky bezprostředního násilí“.

24. Aplikováno na konkrétní situaci nutno především uvést, že i přes poněkud nejasné znění tzv. skutkové věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně bylo zde popsání jednání posuzováno jako jeden skutek, vykazující zákonné znaky jednočinného souběhu trestných činů nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku a loupeže podle § 173 tr. zákoníku, jak se naznačuje z formulací užitých v tzv. právní větě („jednak ..., jednak“). Také zmínka soudu prvního stupně o tom, že „neshledal naplnění podmínek konzumpce přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku“, svědčí o tom, že měl na mysli jednočinný souběh těchto trestných činů. Pokud oba soudy uzavřely, že popsáním jednáním obviněný v ideálním souběhu spáchal přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2

písm. c) tr. zákoníku a zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, nelze s nimi souhlasit.

25. Jednání dovolatele, jak je popsáno ve skutkové větě výroku o vině a jak vyplývá z výpovědi poškozeného, se vyznačuje naplněním znaků jediného trestného činu, a to zločinu loupeže. Z výsledků provedeného dokazování se totiž podává, že obviněný M. R. nejprve bil poškozeného J. F. dlaní a hranou ruky do obličeje, rukou, krku a zad, vyhrožoval mu, že mu nařízne ucho, načež dále podle do jisté míry nejasných skutkových zjištění nalézacího soudu „v průběhu čehož poté“ po poškozeném požadoval peníze na úhradu dluhu poškozeného v restauraci L. B. Přestože z výslechu poškozeného a především pak z jeho výpovědi v hlavním líčení dne 22. 6. 2015 vyplývá, že jednání obviněného M. R. bylo zpočátku pravděpodobně motivačně nespécifikované, postupně toto jednání přešlo do násilného vymáhání údajného dluhu. To vše bylo ze strany obviněného doprovázeno bezprostřední pohrůzkou násilí nařiznutím ucha. Pro to, aby bylo jednání obviněného M. R. kvalifikováno pouze jako jeden trestný čin, a to zločin loupeže, není překážkou ani skutečnost, že poškozený vypověděl, že požadavek na vydání peněz vznesl obviněný až později, v průběhu konfliktu mezi ním a obviněným za přihlížení spoluobviněného M. V. Sám poškozený pak líčí, že peníze, které postupně vydával obviněnému, mu dával ze strachu a s cílem přerušení útoku. Z výpovědi poškozeného J. F. je tak naprosto zřejmé, že útok obviněného představoval jeden děj, který naplňuje znaky trestného činu loupeže. Jednání obviněného je možné kvalifikovat jako páchaní trestného činu loupeže i navzdory tomu, že záměr obviněného zmocnit se peněz poškozeného nebyl přítomen hned na počátku celého konfliktu. Podle praxe soudů právní kvalifikaci skutku jako zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku není na překážku, jestliže pachatel úmysl zmocnit se cizí věci pojme i v průběhu násilí prováděného z jiných pohnutek. Podstatné přitom je, že pachatel se zmocnil cizí věci v bezprostřední návaznosti na fyzické napadení poškozeného, který byl v důsledku jednání pachatele neschopen adekvátní reakce. Tím je dána příčinná souvislost mezi fyzickým násilím pachatele a zmocněním se cizí věci. Jinými slovy, o trestný čin loupeže jde i tehdy, když pachatel začal uskutečňovat násilí nebo pohrůzku bezprostředním násilím z jakékoliv jiné pohnutky, jestliže však během takového útoku pojme úmysl zmocnit se cizí věci a útok nebo pohrůzka takovým útokem mají být prostředkem (ať již výlučně, nebo vedle jiných cílů) k tomu, aby se pachatel zmocnil cizí věci (k tomu viz zhodnocení pod č. 1/1980, s. 15, Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. [7 Tdo 590/2010](#)).

26. Pro úplnost je třeba uvést, že – posuzováno v teoretické rovině – ani právní závěry soudů ohledně přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku nejsou bezvadné. Úvahy soudů postrádají přesvědčivější zdůvodnění, v čem spočívala výhrůžka těžkou újmou na zdraví, již měl obviněný podle tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně užít. Tu patrně mělo představovat „nařiznutí ucha“, aniž by bylo ovšem zcela jasné, jaký druh těžké újmy na zdraví by taková porucha zdraví měla představovat, když podle § 122 odst. 2 tr. zákoníku se těžkou újmou na zdraví rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Jak uvádí i státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, v úvahu by přicházela patrně těžká újma na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, tj. ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, nebo podle § 122 odst. 2 písm. f) tr. zákoníku, tj. zohyzdění, ale dokazování tímto směrem zaměřeno nebylo a akceptovatelnou úvahu o naplnění právě tohoto zákonného znaku postrádají i rozhodnutí soudů.

27. S přihlédnutím k okolnostem rozvedeným v předcházejících odstavcích dospěl Nejvyšší soud k závěru, že napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně, spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, pakliže byl čin obviněného právně posouzen jako jednočinný souběh trestných činů nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Obě rozhodnutí soudů jsou tedy zatížena hmotněprávní vadou odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V dalším se dovolací soud vypořádal s možností obdobného rozhodnutí ve prospěch

spoluobviněného M. V. ve smyslu § 265k odst. 2 věty in fine tr. ř. a zásady uvedené v § 261 tr. ř. (tzv. *beneficium cohaesionis*).